

Jordbrukets forhandlingsutvalg går inn for at:

- 1. Kubetilskuddet økes med 100 kr per kube til 400 per kube**
- 2. Kubetilskuddet utbetales fra første kube forutsatt at foretaket mottar tilskudd fra andre ordninger i jordbruket.**
- 3. Birøktere som måtte sanere bikuber pga. sjukdommen åpen yngelrâte høsten 2010, gis rett til produksjonstilskudd første året etter sanering på grunnlag av antall sanerte kuber.**

7.6 Velferd

Velferdsordningene er viktig med tanke på trivsel i yrke, rekruttering og dyrevelferd. De siste årene har partene prioritert en økning i satsene for avløsning ved ferie/fritid og sykdom, men fortsatt er det et etterslep fra tidligere år. Når tilskuddene ikke har samme utvikling som lønns- og prisutviklingen, vil verdien av tilskuddet bli dårligere. Resultatet blir mindre fritid og større egenandel ved sykdom. Det er viktig at tilskuddene holder tritt med kostnadsutviklingen ellers i samfunnet.

I forrige Regjeringsperiode ble satsene for avløsning ved ferie og fritid økt med 22 %, sykdom med 41 % og tidligpensjonsordningen med 11 %. I tillegg ble den kommunale landbruksvikarordningen avviklet og erstattet med en landsdekkende ordning i regi av Norske landbruksjenester. De siste årene har partene prioritert en økning i satsene for avløsning ved ferie/fritid og sykdom.

Det vises til Regjeringserklæringen Soria Moria II der det heter seg at:

”Regjeringen vil videreutvikle inntekts- og velferdspolitikken fra forrige periode.”

Jordbrukets forhandlingsutvalg mener at det er svært viktig å ha gode ordninger som sikrer muligheten for regelmessig ferie og fritid for husdyrholdere. Forhandlingsutvalget går inn for at tilskuddsatser og maksimalbeløp blir økt med 7,0 % for å holde tritt med kostnadsutviklingen og styrke ordningen.

7.6.1 Tilskudd til avløsning ved ferie og fritid (78.11)

I siste jordbruksavtale ble partene enige om at å gjennomgå juridiske og forvaltningsmessige sider med sikte på å innføre en ekstra delutbetaling av avløsertilskudd til ferie og fritid. Statens landbruksforvaltning fikk i oppdrag å foreta gjennomgangen. I rapporten refererer SLF til LMDs tildelingsbrev:

”Det vises til kap. 7.11.1 i Prop 133 S (2009-2010). Partene er enige om å gjennomgå juridiske og forvaltningsmessige sider med sikte på å innføre en ekstra delutbetaling av avløsertilskudd ferie og fritid. SLF får i oppdrag å foreta gjennomgangen. I utgangspunktet bør det vurderes om alle søkere av tilskuddet kan ha mulighet til delt utbetaling. Det legges til grunn at det etableres en referansegruppe i tilknytning til arbeidet der avtalepartene og Norske Landbrukstenester deltar.”

SLF går i sin rapport imot å innføre delutbetaling av tilskudd til avløsning ved ferie og fritid. **Jordbrukets forhandlingsutvalg går for alternativ 1 i SLFs rapport, primært for alle brukere, sekundært kun for de som bruker avløserlag.** I alternativ 1 kan foretak søke om avløsertilskudd for 1. halvår i søknadsomgangen i august. Tilskuddet blir utbetalt i februar samtidig med utbetalingen av produksjonstilskudd. Sluttutbetalingen av avløsertilskuddet blir utbetalt i juni året etter. De som bruker avløserlag kan dokumentere utgifter for 1. halvår ved at avløserlagene sender inn filer med opplysninger om medlemmenes utgifter innen 1. september til fylkesmannen. Søkere som selv er arbeidsgiver for avløseren sender inn lønns- og trekkoppgave til kommunekassereren innen 20. januar/31. januar. Disse opplysningene er derfor ikke tilgjengelige når søknaden om delutbetaling behandles.

Når det gjelder alternativ 1, med variant **delutbetaling for alle brukere, argumenterer SLF med faren for feilutbetalinger.** Jordbrukets forhandlingsutvalg mener at omfanget av feilutbetalinger vil være betydelig mindre enn det var under ordningen 2001-2004, som SLF viser til. Ved denne løsningen vet søkerne på søknadstidspunktet hvor store utgifter de har hatt i motsetning til hvordan avløserordningen var innrettet i 2001-2004.

Når det gjelder alternativ 1, med variant **delutbetaling kun for de som bruker avløserlag,** peker SLF på at det i henhold til forvaltningsloven må være gode grunner til å forskjellsbehandle de som bruker avløserlagene og de som selv er arbeidsgivere for avløserne. Jordbrukets forhandlingsutvalg mener det nettopp er gode grunner til dette:

- Avløserlagene sørger for en lettere saksbehandling for kommune og fylkesmann ved søknad om avløsertilskudd og avlaster landbrukskontorene ved refusjon av avløsning ved sykdom gjennom blant annet veiledning i regelverket
- Jevnere avløsning gjennom året vil gi bedre tilgang på kvalifisert arbeidskraft og bedre beredskap ved sykdom
- Tilskudd til lønn skal utbetales så nær tidspunkt som mulig, jf. ”Reglement for økonomistyring i staten”.

Avløserlagene er åpen for alle og det er ingen som får en dårligere ordning enn det de har i dag ved innføring av delutbetaling kun for brukere av avløserlagene. Det er også flere som bruker avløserlagene enn det SLF skriver i rapporten. 16 694 foretak (61 %) bruker avløserlag/ring som arbeidsgiver og ikke 12 223 som SLF legger til grunn i sine vurderinger. Sistnevnte to kulepunkt gjelder for øvrig begge løsningene under alternativ 1.

Avløserlagene er svært viktig for mange bønder, ikke minst ved å sørge for beredskap ved sykdom. Jordbrukets forhandlingsutvalg foreslår å innføre en delutbetaling jf. alternativ 1, primært for alle brukere. Sekundært går Jordbrukets forhandlingsutvalg inn for alternativ 1, delutbetaling kun for de som bruker avløserlag. Utbetalingen skjer i februar sammen med andre produksjonstilskudd slik at administrasjonskostnadene blir minimale.

7.6.2 Tilskudd til avløsning ved sykdom

Utgiftene til avløsning under sykdom er ca 1.556 kr pr dag. I 2011 er tilskuddet 1.250,- kr pr dag. Bondens egenandel dersom landbruksvikaren ikke er tilgjengelig blir da over 300 kroner.

Jordbrukets forhandlingsutvalg foreslår å øke satsene slik at maksimal dagsats for sykdomsavløsning blir 1.300 kroner pr dag.

Avkorting ved inntekt utenom bruket

Avløserordningens hensikt og funksjon er å gi tilskudd til gårdbrukere som i en periode ikke har inntektsgrunnlag fra bruket som skaper rettigheter i NAV sin ordning for sykepenges. Dette har både en dyrehelsemessig, en velferdsmessig og en næringsmessig begrunnelse. Ordningen er også viktig for rekrutteringen.

Dersom en gårdbruker har jobb ved siden av gårdsbruket og blir sjuk, samordnes tilskuddet med sykepengene brukeren får eller kunne ha fått fra NAV for jobben utenom bruket. Sykepenges brukeren får fra NAV blir altså trukket i tilskuddet selv om disse ikke refererer seg til inntekten fra gården, men til inntekten utenom bruket. Gårdbrukeren må da selv dekke avløsning under sykdom med sykepengene fra annet arbeid og sitter igjen med lite eller ingenting å leve av.

Den økonomiske situasjonen i jordbruket er en viktig årsak til at mange bønder ser seg nødt til å arbeide utenfor gården. Dette gjelder særlig for unge brukere i en etableringsfase og i forbindelse med omstillinger/investeringer på bruket.

Samordningsregelen rammer etter vårt syn kjernen av avløserordningen, nemlig og nå dem som i en sykdomsperiode virkelig har behov for tilskudd. Nåværende samordningsregel rammer ofte initiativrike gårdbrukere som gjennom bruk av flere inntektskilder forsøker å få til en virksomhet på bruket. Disse blir dobbelt rammet ved sykdom nettopp fordi de i en slik periode må bruke inntekten fra den ene kilden (jobben) for å holde den andre (gården) i gang gjennom sykdomsperioden.

Jordbrukets forhandlingsutvalg mener at gårdbrukere med arbeid utenom bruket må få de samme rettighetene som de som arbeider heltid på gården ved at sykepenges fra NAV for inntekt utenom bruket ikke samordnes med tilskudd fra avløserordningen ved sykdom. Vi har anslått et bevilgningsbehov på 20 mill. kroner.

Fødselspermisjon

Tidskonto forskyving/gradering av fødselspermisjon er ikke tatt inn i forskriften. Ordningen for foreldrepenge gjennom NAV er modernisert flere ganger ut fra likestillingsmessige forhold og endringer i befolkningens arbeidsmønster. Avløserordningen henger etter på dette området og bør moderniseres i tråd med NAV sine regler som de jo skal være et supplement for.

Jordbrukets forhandlingsutvalg ber om at regelverket samordnes med de forandringer som er gjort i forhold til folketrygden på dette området.

Arbeidsavklaringspenge

Den nye ordningen med arbeidsavklaringspenge som ble innført i mars 2010 viser seg å virke dårlig for bønder. Mange bønder får ikke tilgang på ordningen fordi de etter NAV sin praktisering av det nye regelverket ved beregning av årsverk blir sittende med en restberegnet arbeidstid på over 1/2 årsverk, selv om de på grunn av sykdom er helt ute av

stand til å arbeide og må leie inn hjelp til dette. NAV legger til grunn at en ikke har krav på arbeidsavklaringspenger dersom en har inntektsevne på ½ årsverk. Dette rammer særlig hardt i forbindelse med forbigående helseplager som skal løses gjennom medisinske inngrep og/eller rehabilitering.

Jordbrukets forhandlingsutvalg ber om en begrenset utvidelse av sjukeavløsningsordninga for å hjelpe de som har problemer med å komme inn under ordningen med arbeidsavklaringspenger så lenge de er i en behandlingssituasjon som er verifisert av helsemyndighetene og frem til de er friskmeldt, med en ytre ramme på tre år.

7.6.3 Landbruksvikarordningen

Ved at maksimal dagsats ved sykeavløsning foreslås økt med 50 kr/dag til 1300 kr/dag, foreslår forhandlingsutvalget å øke egenandelen for brukeren tilsvarende. Dette vil styrke avløserlagenes økonomi med nærmere 10.000 kr/årsverk.

7.6.4 Tidligpensjonsordningen

Ordningen med tidligpensjon til jordbrukere har virket siden 1999. Siden da har satsene blitt endret to ganger, senest for 3 år siden, da de ble satt til 100 000 kr for enbrukerpensjon og 160 000 kr for tobrukerpensjon. Dette er imidlertid ikke mye å leve av i 2011.

Forhandlingsutvalget legger til grunn at også de som mottar tidligpensjon for jordbrukere skal ha en utvikling i sosiale vilkår på linje med samfunnet for øvrig.

Riktignok har beløpet som kan tjenes uten avkorting blitt fjernet.

Jordbrukets forhandlingsutvalg foreslår å øke maksimalbeløpene med 10.000 kroner til 110.000 kroner for enbrukerpensjon og 170.000 kroner for tobrukerpensjon.

7.6.5 Tilskudd til landbrukets HMS-tjeneste

Ulykkes- og skadesituasjonen i landbruket er ikke tilfredsstillende, og påfører næringa og samfunnet store kostnader. Landbrukets HMS-tjeneste tilbyr rådgivning i form av medlemskap, kurs, krisebistand og tilleggstjenester. I 2010 hadde LHMS en omsetning på 33,5 mill.kr. Av dette var 16 mill. kr jordbruksavtalemidler, mens 17,5 mill. kroner var medlemskontingent, salg av kurs og tjenester. En stor del av den samlede virksomheten er åpen for hele næringa. LHMS-tjeneste har blant annet tilbud om krisebistand til alle i næringa uavhengig av medlemskap og uten at dette medfører kostnader for de det gjelder.

Jordbrukets forhandlingsutvalg foreslår at bevilgningen til Landbrukets HMS-tjeneste på 14 mill. kr til drift i 2012 opprettholdes.

Etter fjorårets jordbruksoppgjør ble det opprettet et nasjonalt samarbeidsforum for HMS i landbruket med bred representasjon. Forumet ledes av Landbruks- og matministeren. Ett forslag om å gjennomføre en egen HMS-kampanje ble foreslått i forumet. Jordbruket har i samarbeid med andre relevante aktører diskutert og planlagt innholdet i en slik kampanje som Landbrukets HMS-tjeneste har fått hovedansvaret med å gjennomføre. Kampanje skal dras i gang i løpet av 2011. **Jordbrukets forhandlingsutvalg foreslår å sette av 1 mill. kroner i ledige midler til en slik kampanje.**